

Sygn. akt VI U 993/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Joanna Wilczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 grudnia 2017 r. w S.

sprawy B. N. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o objęcie polskimi ubezpieczeniami społecznymi

na skutek odwołania B. N. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 26 kwietnia 2017 roku nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. odstępuje od obciążania B. N. (1) kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 kwietnia 2017 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że w okresie od 1 marca 2009 r. do 31 maja 2013 r. dla B. N. (1) właściwe w zakresie zabezpieczenia społecznego jest polskie ustawodawstwo.

W uzasadnieniu organ rentowy opisał przebieg postępowania administracyjnego poprzedzającego wydanie decyzji i wskazał, że B. N. od 2 listopada 1999 r. prowadzi w Polsce działalność gospodarczą, jednak wyrejestrowała się z jej tytułu z ubezpieczeń społecznych w okresie objętym decyzją. Zaznaczył, że brak jest podstaw, by przyjąć, aby w tym czasie podlegała ona ustawodawstwu innego państwa, w szczególności z tytułu pracy na terytorium Wielkiej Brytanii.

B. N. (1) złożyła odwołanie od powyższej decyzji, podnosząc, że jest ona bezpodstawna i bezprzedmiotowa. Zarzuciła, że w roku 2003 po śmierci męża wystąpiła z wnioskiem o przyznanie dla siebie i córki prawa do renty rodzinnej. Podkreśliła, że gdyby wówczas renta rodzinna została jej przyznana (co nie miało miejsca – odwołująca opisała okoliczności, w jakich to nastąpiło), od tamtego czasu nie miałyby obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. N. (1) od 2 listopada 1999 roku i nadal prowadzi pozarolniczą działalność pod nazwą Usługi (...). Czynności związane z prowadzeniem tej działalności wykonuje w S..

Niesporne, a nadto dowód: wydruk z (...) k. 10 akt ZUS.

Z tytułu prowadzonej działalności zgłosiła się w Polsce do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

Niesporne.

W latach 2009-2013 B. N. (1) na stałe mieszkała w S. razem z córką.

Niesporne.

W tych latach poza prowadzeniem działalności zawierała także w Polsce szereg umów zlecenia, które wykonywała na terenie Polski. Z ich tytułu była zgłaszana przez zleceniodawców wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego. Umowy takie zawierała w tym czasie z:

- P. Ł. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.12.2009 r.,
- J. W. - w okresie od 01.01.2008 r. do 24.06.2011 r.,
- A. W. - w okresie od 01.01.2008 r. do 30.05.2011 r.,
- A. H. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.12.2010 r.,
- A. U. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.12.2009 r.,
- M. L. - w okresach od 01.01.2008 r. do 31.12.2009 r. oraz od 01.01.2011 r. do 30.05.2011 r.,
- M. S. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.03.2012 r.,
- K. S. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.12.2009 r.,
- M. D. - w okresie od 01.01.2008 r. do 30.05.2011 r.,
- B. J. - w okresie od 01.01.2008 r. do 28.02.2014 r.,
- K. K. - w okresie od 01.01.2008 r. do 30.05.2011 r.,
- W. J. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.12.2011 r.,
- L. C. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.05.2011 r.,
- Ż. W. - w okresie od 01.01.2008 r. do 31.08.2012 r.,
- J. H. - w okresie od 01.03.2008 r. do 31.05.2011 r.,
- J. M. - w okresach od 01.04.2008 r. do 31.05.2011 r. oraz od 29.07.2011 r. do 30.06.2012 r.,

- T. J. - w okresie od 01.12.2008 r. do 27.09.2009 r.,
- A. K. - w okresie od 1.12.2008 r. do 30.05.2011 r.,
- B. I. - w okresie od 01.02.2009 r. do 30.09.2009 r.,
- M. O. - w okresie od 01.06.2009 r. do 29.05.2012 r.,
- P. J. - w okresie od 28.09.2010 r. do 28.02.2014 r.,
- G. K. - w okresie od 01.10.2010 r. do 31.12.2011 r.

Niesporne, a nadto dowody: zgłoszenia i wyrejestrowania z ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu umów zlecenia – k. 124-274 akt ZUS.

W roku 2009, z dniem 1 marca 2009 roku B. N. (nosząca wówczas nazwisko: S.) wyrejestrowała się z polskich ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Było to związane z tym, iż uważała, że podlega brytyjskim ubezpieczeniom społecznym w związku z umową zawartą z firmą (...) Ltd z siedzibą w L..

Niesporne.

11 lutego 2011 roku B. N. (1) nadano brytyjski numer ubezpieczenia.

Dowód: dokumenty w aktach ZUS – k. 2-6.

B. N. nie powiadomiła ani polskiej, ani brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej o tym, że zachodzi zbieg tytułów jej ubezpieczenia społecznego. Nie wystąpiła też do brytyjskiej instytucji o wydanie zaświadczenia potwierdzającego podleganie przez nią brytyjskim ubezpieczeniom.

Niesporne.

Dopiero w dniu 27 stycznia 2016 r. B. N. (1) złożyła w ZUS O/S. wniosek o ustalenie dla niej ustawodawstwa właściwego, w którym wskazała, że w okresie od 1 marca do 30 września 2009 r. była zatrudniona w ramach umowy o pracę w (...) Ltd z siedzibą w L.. Wyjaśniła, że w ramach tej umowy wykonywała proste prace biurowe, polegające na pakowaniu i wysyłaniu ulotek reklamowych firmy lub wysyłaniu gotowych reklamowych wiadomości mailowych. Podała również, że specyfika tej pracy pozwalała jej na przebywanie poza Polską w każdy weekend oraz po 20-tym dniu każdego miesiąca do końca miesiąca.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek z 15.01.2016 r. wraz z załącznikami – k. 2-8 akt ZUS.

W związku ze złożeniem powyższego wniosku organ rentowy wszczął postępowanie zakończone wydaniem zaskarżonej w niniejszym procesie decyzji. W toku przeprowadzonego postępowania B. N. nie złożyła żadnych umów jakie miała w spornym okresie zawrzeć z podmiotami działającymi na terenie Wielkiej Brytanii.

Niesporne.

Pismem z 26 kwietnia 2017 r. polski organ rentowy poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową o przeprowadzonym przez siebie postępowaniu i o tym, że w jego wyniku stwierdzono, iż w okresie od 1 marca 2009 r. do 30 czerwca 2009 roku dla B. N. (1) właściwe jest polskie ustawodawstwo. Jednocześnie wystawiono dotyczący tego okresu dokument (...).

Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa nie skierowała do polskiego ZUS w odpowiedzi żadnego pisma, w szczególności sprzeciwiającego się dokonany w Polsce ustaleniom.

Niesporne, a nadto dowód: pismo z 26.04.2017 r. wraz z formularzem E101 – k. 105-108 akt ZUS.

B. N. (1) od 1 kwietnia 2013 roku jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym w roku 2003 mężu, P. Z..

Niesporne, a nadto dowód: decyzja ZUS O/S. z 15.05.2013 r. – karta nienumerowana w pliku II akt ZUS O/S. dot. renty po P. Z..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie mogło zostać uwzględnione.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był w zasadzie niesporny, a ocenie sądu podlegały w zasadzie wyłącznie kwestie prawne, związane ze stosowaniem przepisów rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz rozporządzenia wykonawczego Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie. Przepisy te, mimo że obecnie nieobowiązujące, znajdowały zastosowanie z uwagi na to, że obowiązywały w okresie, którego dotyczy zaskarżona decyzja.

W pierwszym z rozporządzeń, nr 1408/71, mające zastosowanie w sprawie przepisy zostały zamieszczone w tytule II, poświęconym określeniu właściwego ustawodawstwa, w sytuacji, w której może w tym zakresie dojść do kolizji. W szczególności, zgodnie z ustanowioną w artykule 13 ust. 1 zasadą ogólną, z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Właściwe ustawodawstwo określa się przy tym zgodnie z przepisami wskazanego tytułu.

W art. 13 ust. 2 ustalono więc, iż - z zastrzeżeniem przepisów art. 14-17 zasadą jest, że:

a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego Państwa Członkowskiego

oraz b) osoba prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Dalej, w punkcie f wyjaśniono, iż osoba, która przestaje podlegać ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego zgodnie z jedną z zasad ustanowionych w akapitach poprzednich lub zgodnie z jednym z wyjątków lub przepisów szczególnych, określonych w art. 14-17, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, wyłącznie zgodnie z przepisami tego ustawodawstwa.

Z kolei w artykule 14 określono zasady szczególne stosowane do osób, innych niż marynarze, wykonujących pracę za wynagrodzeniem. Wskazano tam, że artykuł 13 ust. 2 lit. a) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i sytuacji szczególnych:

1. a) Pracownik najemny zatrudniony na terytorium Państwa Członkowskiego przez przedsiębiorstwo, w którym jest zwykle zatrudniony i przez które został skierowany do wykonywania pracy na terytorium innego Państwa Członkowskiego, podlega nadal ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany okres wykonywania tej pracy nie przekracza dwunastu miesięcy i że nie został on skierowany w miejsce innej osoby, której okres skierowania upłynął.

b) Jeżeli praca przedłuża się poza początkowo zakładany okres, z powodu niedających się przewidzieć okoliczności, i przekracza dwanaście miesięcy, ustawodawstwo pierwszego Państwa Członkowskiego stosuje się nadal, aż do zakończenia pracy, pod warunkiem że wyrazi na to zgodę właściwa władza Państwa Członkowskiego, na którego terytorium zainteresowany jest skierowany, lub organ przez tę władzę wyznaczony; o zgodę należy wystąpić przed upływem początkowego okresu dwunastu miesięcy. Jednakże zgody tej nie można udzielić na okres dłuższy niż dwanaście miesięcy.

2. Osoba zwykle zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich podlega ustawodawstwu określone w następujący sposób:

a) Osoba, która stanowi część personelu drogowego lub latającego, która jest zatrudniona w przedsiębiorstwie wykonującym, na własny lub cudzy rachunek, międzynarodowe przewozy osób i rzeczy koleją, drogą lądową, powietrzną lub wodną śródlądową, mającym swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Państwa Członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego, z następującymi ograniczeniami: i) osoba zatrudniona w oddziale lub w stałym przedstawicielstwie, które przedsiębiorstwo posiada na terytorium Państwa Członkowskiego, innego niż to, w którym ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego znajduje się oddział lub stałe przedstawicielstwo; ii) jeżeli osoba jest zatrudniona w przeważającej mierze na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje, podlega ustawodawstwu tego Państwa, nawet jeżeli zatrudniająca ją przedsiębiorstwo nie posiada zarejestrowanej siedziby, miejsca prowadzenia działalności, oddziału ani stałego przedstawicielstwa na tym terytorium;

b) Osoba inna niż określona w lit. a) podlega: i) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, jeżeli wykonuje część swojej działalności na tym terytorium lub jeżeli jest związana z kilkoma przedsiębiorstwami lub z kilkoma pracodawcami mającymi zarejestrowaną siedzibę lub miejsca prowadzenia działalności na terytorium różnych Państw Członkowskich; ii) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego przedsiębiorstwo lub pracodawca, który ją zatrudnia, ma zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności, jeżeli nie zamieszkuje na terytorium jednego z Państw Członkowskich, gdzie wykonuje swoją działalność.

3. Osoba zatrudniona na terytorium Państwa Członkowskiego, w przedsiębiorstwie, które ma zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego Państwa Członkowskiego i które znajduje się na terenie leżącym po obu stronach granicy tych Państw, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium przedsiębiorstwo ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności.

Dalej, w artykule 14a, określono specjalne zasady mające zastosowanie do osób prowadzących działalność na własny rachunek innych niż marynarze.

Przewidziano tam, że artykuł 13 ust. 2 lit. b) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i okoliczności:

1. a) Osoba zwykle prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium Państwa Członkowskiego i wykonująca pracę na terytorium innego Państwa Członkowskiego w dalszym ciągu podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany okres wykonywania pracy nie przekracza 12 miesięcy.

b) Jeżeli praca przedłuża się poza początkowo zakładany okres, z powodu niedających się przewidzieć okoliczności, i przekracza 12 miesięcy, ustawodawstwo pierwszego Państwa Członkowskiego stosuje się nadal, aż do zakończenia pracy, pod warunkiem że wyrazi na to zgodę właściwa władza Państwa Członkowskiego, na którego terytorium zainteresowany rozpoczął wykonywanie pracy, lub organ przez tę władzę wyznaczony; o zgodę należy wystąpić przed upływem początkowego okresu 12 miesięcy. Jednakże zgody tej nie można udzielić na okres dłuższy niż 12 miesięcy.

2. Osoba zwykle prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, jeżeli wykonuje jakąkolwiek

część swojej działalności na terytorium tego Państwa. Jeżeli nie prowadzi działalności na terytorium Państwa Członkowskiego, które zamieszkuje, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium prowadzi swoją główną działalność. Kryteria służące do określenia głównej działalności ustanowione są w rozporządzeniu określonym w art. 98.

3. Osoba prowadząca działalność na własny rachunek w przedsiębiorstwie mającym zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium Państwa Członkowskiego i które znajduje się na terenie leżącym po obu stronach granicy Państw Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się zarejestrowana siedziba lub miejsce prowadzenia działalności przedsiębiorstwa.

4. W przypadku gdy ustawodawstwo, któremu dana osoba powinna podlegać zgodnie z ust. 2 lub 3, nie pozwala tej osobie przystąpić, nawet na zasadzie dobrowolności, do systemu emerytalnego, osoba zainteresowana podlega ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, które stosowałyby się oprócz tych szczególnych przepisów lub, w przypadku gdy ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich stosuje się w ten sposób, dana osoba podlega ustawodawstwu, które określono za wspólnym porozumieniem tych Państw Członkowskich lub ich właściwych władz.

Wreszcie, w artykule 14c określono zasady szczególne stosowane do osób będących równocześnie pracownikami najemnymi na terytorium jednego Państwa Członkowskiego i prowadzących działalność na własny rachunek na terytorium innego Państwa Członkowskiego, wskazując że taka osoba podlega:

a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium wykonuje pracę za wynagrodzeniem lub, jeżeli jest zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich, ustawodawstwu określono zgodnie z art. 14 ust. 2 lub 3, chyba że lit. b stanowi inaczej;

b) w przypadkach wymienionych w załączniku VII: ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na którego terytorium wykonuje pracę za wynagrodzeniem, przy czym ustawodawstwo to jest ustalane zgodnie z przepisami art. 14 ust. 2 lub 3, jeżeli jest zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich. W załączniku VII nie ma jednak mowy o pracy czy prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce, w związku z czym przepis ten nie miał zastosowania w sprawie.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, trzeba zauważyć, że odwołująca po pierwsze nie udowodniła, aby w ogóle przez cały okres objęty zaskarżoną decyzją wykonywała pracę poza terytorium RP. Przeciwnie, jak wynika z jej oświadczenia złożonego na rozprawie, pracę w Anglii miała wykonywać przez okres około 1,5 roku – 2 lat, licząc od 1 marca 2009 roku, a więc maksymalnie do końca lutego 2011 roku. Co za tym idzie, skoro w okresie od 1 marca 2011 roku do 31 maja 2013 roku niewątpliwie prowadziła w Polsce działalność gospodarczą i nie podejmowała żadnych czynności zarobkowych poza terytorium RP, podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym w Polsce, jako że ubezpieczenia te mają w naszym kraju charakter obowiązkowy. W odniesieniu do tego okresu brak było więc potrzeby stosowania unijnych norm kolizyjnych, a zaskarżona decyzja niewątpliwie była prawidłowa.

Jeśli chodzi natomiast o okres wcześniejszy, zastosowanie znajdował przepis art. 14c lit. a rozporządzenia 1408/71. W zaskarżonej decyzji organ rentowy błędnie odwołał się bowiem do normy art. 14 ust. 2 lit. b pkt (i) rozporządzenia, gdyż odnosi się ona wyłącznie do osób wykonujących pracę za wynagrodzeniem, przez co rozumie się osoby inne niż prowadzące działalność na własny rachunek. Znajdowałaby ona zastosowanie wówczas, gdyby B. N. była zatrudniona (na podstawie umowy o pracę lub też umów cywilnoprawnych) na terenie więcej niż jednego państwa członkowskiego. Taka sytuacja nie miała zaś w niniejszej sprawie miejsca, skoro odwołująca twierdziła, że była zatrudniona wyłącznie w Wielkiej Brytanii, podczas gdy w Polsce prowadziła działalność na własny rachunek (z tytułu zawieranych w Polsce umów zlecenia nie była zgłaszana do ubezpieczeń społecznych, a organ nie wydał decyzji ustalającej, że takie postępowanie było nieprawidłowe).

Co za tym idzie, co do zasady stan faktyczny niniejszej sprawy podlegał ocenie według całkiem innej normy kolizyjnej, odnoszącej się do sytuacji, w której jedna osoba równocześnie prowadzi działalność na własny rachunek na

terytorium jednego państwa członkowskiego (tu: w Polsce) oraz jest pracownikiem najemnym na terytorium innego państwa członkowskiego (tu: w Wielkiej Brytanii). Jak przewidział ustawodawca unijny, w takiej sytuacji osoba taka podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, na którego terytorium wykonuje pracę za wynagrodzeniem. W przypadku B. N. (1) byłoby to więc ustawodawstwo brytyjskie.

Powyższy przepis nie mógł być jednak stosowany w oderwaniu od treści przywołanego na wstępie rozporządzenia wykonawczego, tj. rozporządzenia nr 574/12. W myśl bowiem normy jego art. 12a ust. 1 a), osoba taka jak B. N., będąca pracownikiem najemnym na terytorium jednego państwa członkowskiego i równocześnie prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium innego państwa członkowskiego, miała obowiązek poinformowania o tej sytuacji instytucji wyznaczonej przez właściwe władze państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje. Oznacza to, że obowiązkiem B. N. już w roku 2009 było poinformowanie polskiego ZUS-u o tym, że – nadal prowadząc w Polsce działalność gospodarczą stanowiącą tytuł do podlegania polskim ubezpieczeniom społecznym – podjęła pracę najemną na terytorium Wielkiej Brytanii, stanowiącą niejako „silniejszy” niż polski tytuł ubezpieczenia. Z obowiązku tego B. N. wywiązała się dopiero po blisko siedmiu latach, bo w styczniu 2016 roku. Powyższe nie może pozostać bez znaczenia, także przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Nie można bowiem było stracić z pola widzenia celu, dla którego przepis ten został wprowadzony. Jak bowiem wynika z dalszych jego norm (które zostaną za chwilę przywołane), każde z państw członkowskich może czynić ustalenia wyłącznie co do tego rodzaju działalności, która jest wykonywana na jego terenie. Polski ZUS (ani polski sąd jako sąd krajowy) nie mogą więc samodzielnie ustalać czy czynności wykonywane przez ubezpieczonego na terytorium innego kraju (w tym przypadku Wielkiej Brytanii) mogą czy też nie mogą stanowić tytuł ubezpieczenia na terenie tego właśnie kraju. Aby więc uniknąć nadużyć (polegających np. na zawieraniu fikcyjnych umów o zatrudnienie w państwie, w którym opłaca się niższe składki na ubezpieczenia społeczne niż w drugim państwie), ustawodawca unijny przewidział konieczność współdziałania właściwych instytucji ubezpieczeniowych. Aby jednak mogły one należycie współdziałać i dokonać – każda we własnym zakresie – prawidłowych ustaleń, muszą wiedzieć, że taka konieczność istnieje. Jeśli więc osoba do tego zobowiązana (w tym przypadku B. N.) nie powiadomiła właściwej instytucji o tym, że istnieje potrzeba podjęcia przez nią działań ustalających właściwe ustawodawstwo, nie może obecnie wyprowadzać korzystnych dla siebie skutków z tego, że pewnych faktów nie da się już ustalić. W realiach niniejszej sprawy oznaczało to więc tyle, że wszelkie problemy z udowodnieniem, że praca na terytorium Wielkiej Brytanii była w ogóle wykonywana, obciążały wyłącznie odwołującą.

W jej przypadku formalnie zastosowanie znajdował zaś przepis art. 12a ust 7 lit a) rozporządzenia nr 574/12, w myśl którego, jeżeli zgodnie z przepisami art. 14c lit. a) rozporządzenia osoba będąca jednocześnie pracownikiem najemnym na terytorium jednego państwa członkowskiego (tu: Wielkiej Brytanii) prowadzi działalność na własny rachunek na terytorium innego państwa członkowskiego (tu: w Polsce), podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium jest zatrudniona (a więc formalnie: Wielkiej Brytanii), instytucja wyznaczona przez właściwe władze tego państwa członkowskiego (a więc: Wielkiej Brytanii) wydaje jej świadectwo potwierdzające, że osoba ta podlega ustawodawstwu tego państwa, i przekazuje kopię tego świadectwa instytucji wyznaczonej przez właściwe władze państwa członkowskiego: i) na którego terytorium osoba ta prowadzi działalność na własny rachunek; ii) którego terytorium osoba ta zamieszkuje (tu: Polski). Dopiero taki więc dokument („świadectwo”) stanowi dowód na to, że dana osoba zawarła w innym państwie członkowskim ważną umowę, stanowiącą tytuł podlegania tam ubezpieczeniom społecznym. Tymczasem w niniejszym postępowaniu niespornym było, iż B. N. (1) nie uzyskała od właściwej instytucji brytyjskiej świadectwa potwierdzającego, że podlega ustawodawstwu tego właśnie państwa. Polski organ rentowy nie miał więc obowiązku wyręczenia odwołującej w takiej sytuacji i mógł – jak to zrobił – uznać, że nie podlega ona brytyjskiemu ustawodawstwu, a co za tym idzie – aktualizuje się polski tytuł ubezpieczenia. Na marginesie można jednak zauważyć, iż polski ZUS podjął nawet dalej idące czynności (co wynikało jednak ze stosowania przezeń niewłaściwych przepisów): poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową o tym, że w sytuacji potencjalnej kolizji polskiego i brytyjskiego systemu ubezpieczeń obejmuje B. N. polskim ustawodawstwem. Na taką informację brytyjska instytucja w żaden sposób nie zareagowała, co pośrednio wskazuje, że instytucja ta nie widzi podstaw faktycznych, by obejmować odwołującą brytyjskimi przepisami w zakresie zabezpieczenia społecznego.

W tym stanie rzeczy zaskarżoną decyzję należało uznać za prawidłową, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie I. sentencji.

Na zakończenie, odnosząc się do głównej argumentacji odwołującej, trzeba zauważyć, że przywoływane przez nią okoliczności, związane z ewentualnym jej prawem do renty rodzinnej po zmarłym mężu P. Z., nie miały w tej sprawie żadnego znaczenia prawnego. Sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznający odwołanie od decyzji ZUS jest bowiem związany treścią tej decyzji i może orzekać wyłącznie o tym, co było jej przedmiotem. Przedmiotem zaś zaskarżonej w tym procesie decyzji było wyłącznie to, czy B. N. powinna podlegać polskiemu czy też obcemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Na tym etapie postępowania nie mogło być więc oceniane to, czy i w jakiej wysokości powinna opłacać składki na te ubezpieczenia społeczne. Kwestia ewentualnego istnienia prawa do renty rodzinnej może mieć znaczenie wyłącznie wówczas, gdyby oceniać, czy na gruncie już tylko wyłącznie polskiego ubezpieczenia społecznego B. N. powinna opłacać składki w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, czy też składek takich nie powinna opłacać, gdyż np. – jak twierdzi – przysługiwało jej w tym czasie prawo do renty rodzinnej. Ocena taka będzie mogła zostać dokonana dopiero później, po uprawomocnieniu się obecnie zaskarżonej decyzji, gdy organ rentowy przystąpi do działań zmierzających do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia B. N..

W punkcie II. sentencji sąd odstąpił od obciążania odwołującej kosztami procesu. Miał przy tym na uwadze jej złożoną sytuację rodzinną i majątkową, związaną m.in. ze śmiercią w krótkim czasie dwóch mężów, co niewątpliwie mogło wpłynąć na stan psychiczny odwołującej i możliwość dokonania przez nią realnej oceny swojej sytuacji faktycznej i prawnej.